

Sonnenfeld Jeruzsálemi gaon és az Orth. Központi Iroda nyilatkoznak a Jeruzsálemi magyar „Kojlel” ügyében

A Zsidó Ujság többször tett említést a Jeruzsálemi „Kojlel” vezetősége elleni áskálódásokról, amelyek a magukat „Olé Hungária” (Magyar Bevándorlók Szövetsége) nevező egyénektől eredő röpiratokban láttak napvilágot. A pamflettek — a „Kojlel” Jeruzsálemi vezetőségén kívül — Frankl Adolf, az Orth. Közp. Iroda elnöke és Schreiber Akiba pozsonyi főrabbi, mint a „Kojlel” nőszíj-ai ellen is tartalmaznak hallatlan gyanúsításokat és rágalmokat,

amely körülmény egymagáról utat a röpiratokra a hazugság bélyegét.

A főtisztelendő pozsonyi főrabbi úr 2 hét előtt nyilatkozott előttünk az ügyben és azon meggyőződésének adott kifejezést, hogy a „Kojlel”, melynek élén R. József Chájim Sonnenfeld Jeruzsálemi orth. főrabbi áll, nem követ el inkorrekt dolgokat és ügyeit a szent misszió szem előtt tartásával rendezve vezeti.

A röpiratok megismétlődése folytán Sonnenfeld főrabbi a következő rádió-táviratban fordul a magyar zsidó közönséghez a Zsidó Ujság nyilvánosságát utján:

Jerusalem. — „Kólel Somré Hachomót” ellen terjesztett rágalmak minden szava koholmány, hittestvéreim határozott mértékben küldjék „Rabbi Meír Baal Hanész” adományait, melyeknek

szent céra való fordításáért teljes felelősséget vállalok.

Sonnenfeld főrabbi

A Kojlel elleni röpiratok hírlapi közzétételére, blaszfémias tartalmuknál fogva egyetlen budapesti zsidó lap (vagy nem antiszemita napilap) sem vállalkozott. Erre a Kojlel-ellenesek, rájuk nézve jellemző, végtelenül sajnálatos lépésre ragadtatták el magukat. Legutóbbi szennyirataikat beküldötték az antiszemita „Uj Nemzedék” c. lapnak, amely az objektivitás köpenyegébe bújtatott, kéjes kárommal vájkál a dologban. Hogy a további diszkusszióknak utját szegje, az Orth. Központi Iroda elnöksége a következő cáfolat kiadását tartotta szükségesnek:

Mindenekelőtt felvilágosításal kell szolgálunk a két szembeállított alakulatra vonatkozólag. Az »Uj Nemzedék«-ben a Kojlel-hal úgy van szembeállítva a »Magyar Bevándorlók Szövetsége« (Olé Hungária), mint ha vele egyenrangú lenne. Pedig a Kólel egy több ezer lelket számláló és évszázad óta törvényes keretek között működő, világtékellyel bíró szervezet, az »Olé Hungária« név alatt pedig óhat személy üzi rövid idő óta gyalázkodásait. Ezek a személyek ott Jeruzsálemben — ahol névszerint is ismerik őket — a legmegvetettebbek és még arra sem méltatják őket, hogy nyilvánvaló céltalatlanságot üző rágalmozásaikat komoly cáfolatra érdemesítsék.

— Mult évben, amikor első ízben jelentek meg pamflettek a nyilvánosság előtt, két tekintélyes férfi utazott ki, Schreiber Akiba pozsonyi főrabbi és Frankl Adolf központi irodai elnök megbízásából a Kólel ügyvezetésének megvizsgálására. E két férfi ugye ke a budapesti orthodox izr. hitközség nagytekintélyű rabbija, Sussmann Viktor volt, aki veje Reich Koppel budapesti főrabbi felsőházi tagnak. Ezek a pártatlan és érdektelen, tekintélyes férfiak ott a helyszínen megállapították, hogy minden híresztelés szemérmesenzedett valótlanosság és rágalom. Ezeket a férfiakat természetesen ugyanugy igyekezzenek a rágalmozók a nekik nem tetsző vizsgálat eredménye miatt most beszennyezni, mint a nekik szintén nem tetsző Kólel vezetőségét. A rágalmozók személyének jelenték-telenségén kívül fennáll még az a helyzet is, hogy a Palesztinában élő rágalmozókat innen büntetőjogi világ elérni és felelőségre vonni nem lehet.

Különben a kormánynak módjában áll információkat beszerezni mind az ügyre, mind a vádaskodók személyére vonatkozólag. A cseh-szlovák kormány palesztinai képviselője ezt már spontán meg is tette és nemrég meglátogatta a megtámadott Schreiber Akiba pozsonyi főrabbit, akinek a sajnálkozó- zását fejezte ki az őt érdem-telenül ért valótlán rágalmak felett.

דענקען זיאן דען ווינטער אונד דעקקען זיא איירען קהלענדיקע אונד האלבערדער בייא דער בעסטע דעקאמורטען, שבת וויש, הא שטרען פרימה

Steinmetz Mano, Budapest, VII., Klauzál-u. 20. Telefon: J. 464-81

Kecs, teasütemény, kétszersült, csokoládés dessert, Nápolyi, piskóta, mézesgyártmányok- és piskótakülönlegességek 5 kilógrammos postadobozban is beszerezhetők

Weisz Mór

orth. kóser kecs-, kétszersült- és teasütemények gyárában

Budapest, VII., Dob ucca 22.

Telefon: József 423—65.

— Gyártmányaim tej, ill. vaj nélkül készülnék! —

Hogyan keletkezett a hazai orthodox szervezet

— A kongresszus megnyitásának 60-ik évfordulójára —

1868. december 14-én gyűltek össze a hazai zsidóság képviselői a pesti vármegyeházán az országos kongresszusra, amelynek eredménye tudvalevőleg a neológ, vagyis a kongresszus alapján álló zsidóság megszervezése és az orthodox szervezet megalakulása volt. Az évforduló alkalmából dr. Munkácsi Ernő pesti izr. hitközségi titkár, alapos tanulmányt ír, amelyből kiemeljük a következő részleteket:

Az 1868. évi kongresszus egybehívása következménye volt a zsidóság egyenjogusításának, amit az 1867. évi XVII. tc. mondott ki. Eötvös József báró akkori kultuszminiszter, a legműveltebb és legliberálisabb magyar államférfiak egyike, azon állásponton volt, hogy az egyenjogusított zsidóságot megilleti a felekezeti autonómia és a magyar államnak kötelessége gondoskodni arról, hogy az izraelita vallású állampolgárok felekezeti autonómiájukat megteremtsek és ezzel kapcsolatban intézményesen rendezzék egyházközségeik szervezetét és iskolá- ügyüket. Ahhoz azonban, hogy egy zsinatszerű kongresszus összeülhessen — választási szabályzat kellett, amit más, mint rendeleti úton megalkotni nem volt mód. A kongresszusi választási szabályzat megbeszélése végett Eötvös József bizalmas konferenciát hívott össze, ahol a magyar zsidóság 36 jeles férfija jelent meg. Az értekezlet a Mezei Mór által szerkesztett választási szabályzatot elfogadta, ami 1868. július 30-án királyi szentesítést nyert és azt a kultuszminiszter ugyanev év augusztus 5-én kiséő rendelettel a főispánoknak megküldött.

Pártatlan hevességű választási agitáció után, 1868. november 18-án tartották meg a választásokat és a megválasztott 220 képviselő 1868. december 14-én gyűlt össze kongresszusra a pesti vármegyeházán. A kongresszus megalakulása és a képviselők igazolása, valamint a tanácskozások azon házi- és ügyrend szerint bonyolultak le, amelyet ebből a célból a kultuszminiszter kiadott. Az első ünnepélyes ülés Eötvös József báró kultuszminiszter megnyitó beszédével kezdődött.

A miniszter megnyitó beszéde azután ráért a kongresszus céljainak fejtegetésére és különösen arra, hogy a kongresszus tanácskozásaiból a vallási kérdések tárgyalása ki van zárva. A kongresszus teendőit k. az egyházközségek és felsőbb egyházi hatóságok szervezetének megállapításában s végül abban foglalta össze, hogy az összegyűlt kongresszus a jövőre

vonatkozólag kongresszusi választási szabályzatot alkosson.

A kongresszus, melynek elnöke Hirschler Ignác dr., a híres szemorvos volt, 1869. február 23-ig ülésezett. Az ellentétek elsimítása nem sikerült és az orthodox kisebbség kivonult a tanácskozásból s ennek következtében a kongresszus által alkotott szabályzatokat és határozatokat csak a liberális irányzatú többség fogadta el. A kongresszusi szabályzatok és határozatok 1869. június 14-én királyi szentesítést nyertek. Amde időközben a kongresszusból kivonult konzervatív körök részéről megindult az agitáció a kongresszusi szabályzatok ellen, olyannyira, hogy Eötvös József 1869. novemberében kénytelen volt rendeletet intézni a törvényhatóságokhoz, amelyben elrendelte, hogy a hitközségek rabbijait és előjáróit idezzék meg és világosítsák fel, hogy a kongresszusi szabályzatok elleni izgatás a büntető törvénykönyvbe ütköző felelősségrevonás következményével járhat.

Erre az energikus lépésre azonban nem került sor. A képviselőház, Ghyczy Kálmán interpellációjából kiindult vita után, 1870. március 18-iki határozatában utasította a kultuszminisztert, hogy »a törvényhozás határozatáig, eddig kiadott összes rendeleteit függeszse fel«. A rákövetkező napon a kultuszminiszter rendeletet bocsátott ki, melyben hangsúlyozta, hogy senki sem kényszeríthető a kongresszusi szabályzat elfogadására. Majd 1871. november 15-én Pauler Tivadar kultuszminiszter rendeleteleg jóváhagyta a kongresszusból kivonult orthodox körök által alkotott szervezeti szabályzatot.

A magyarországi hitű zsidóságra oly élebevégoan fontos, történelmi értékű miniszteri rendelet a következőképen hangzik: 26915. sz. 1871. évi nov. 15-én. Ő császár és apostoli királyi Felségének folyó évi október hó 22-én Schönbrunnban kelt legfelsőbb elhatározásával legkegyelmesebben felhatalmazást nyertem, egyetértőleg a miniszteri tanácssal, a következő intézkedés megtételére:

Az 1870. évi március 18-án hozott országgyűlési határozatban foglalt elvek szerint az 1868—9. évi izraelita kongresszusi szabályzatok és határozatok értelmében való szervezése kerestülvitelénél kényszerrendszabályok alkalmazása ki lévén zárva, azoknak elfogadása az izraelita honpolgárok

vallási és lelkiismereti meggyőződésén alapuló szabad akaratára hagyatott.

Az 1871. évi március hó 30-án hozott országgyűlési határozattal pedig — a főntebb elvek fenntartása mellett — a miniszterium felhivatott, hogy a kongresszusi, valamint az orthodox izr. párt részéről a képviselőház elé terjesztett és az izraelita hitügyet különböző nezetekből fejtegető kérvényeket tanulmányozza s esetleg az izraelita hitügy szervezkedésére vonatkozó intézkedéseivel figyelmebe vegye.

Ily körülmények közt, miután az orthodox izraeliták érdekeit képviselő „Hitőregylet” részéről előleges bejelentés után egybehívott gyülekezetben közakarattal készített és tényleg jelentékeny számu hitközségek által elfogadott szervező alapszabályzat a miniszteriumnak be lett mutatva és az, közigazgatási és államfelügyeleti jog szempontjából kifogás alá nem esik, az abban hivatott vállalós tanok és szabványoknak pedig — mint kizárólag a lelkiismereti meggyőződésen nyugvó hittételeknek bírálatába a miniszterium nem bocsátkozik, a szervezkedés az említett alapszabályzat értelmében — azoknak, kik ezt elfogadni akarják, ezennel megengedett és pedig anélkül, hogy e tekintetben az illető izraelita hitközségeknek előleges engedélyre szükségük volna.

A 29 paragrafusból álló orth. szervezeti alapszabályzat alapvető első 3 pontja a következő:

1. §. Magyar- és Erdélyország hittörvényhő (orthodox) zsidói — Askenázim és Szeferdim, — kik hajdan óta a Sulchan-Aruchba iktatott hittörvények alapján állanak, önálló autonóm hitelekezetté alakulnak át.

2. §. A Sulchan-Aruchba iktatott hittörvények és szabványok — az askenáz és szeptard vallás- gyakorlatok egyenlő jogosultságának épen hagyásával — megcsontíthatatlan zsinórmértékül szolgálnak a hitelekezett és a hitközségek minden vallási hitgyakorlati és szertartási ügyeire nézve.

3. §. Az egyes hitközségek

csatlakozása Magyar- és Erdélyország hittörvényhü zsidó hitelekezetéhez ezen szervező alapszabályzat elfogadása által eszközöltetik. Azon zsidó egyesek vagy csoportok csatlakozása, melyek nem alakulnak önálló kerületi hitközségekké, az által történik, hogy magukat egy autonóm hittörvényhü zsidó hitközségbe, ille-

lőleg rabbinátusi kerületbe felvéteik. A kilépés a Magyar- és Erdélyország autonóm hittörvényhü zsidó hitelekezeté kebeléből egy olyan hitközségi szabályzat elfogadása vagy határozat hozatala által lesz nyilvánvalóvá, mely a jelen szervező alapszabályzat pontozatainak egyikével ellenkezik.

Zsidók az új olasz gyarmatokon

— Élet a föld alatt —

Az olasz terjeszkedési politika első tereuma az északafrikai Tripolisz tartomány. Legutóbb egy zsidó újságíró, dr. Kleiner járt arra s érdekes leírásban számol be az ottani zsidók helyzetéről.

A zsidók ősrégi idők óta, talán már a második szentély elpusztítása után telepedtek le e területen. Leginkább vasmunkások, aranyművesek, kiskereskedők. A tripoliszi zsidóság szellemi élete alacsony, de talmudtörák mindenütt vannak. A főváros talmudtóra iskolája anynyiból érdekel bennünket, hogy egy Magyarországból származó tanító, Schächter Sámuel áll az élén.

Az olasz kormánykörök az utóbbi időben nagy előzékenységgel kezelik a zsidó hitközségek kívánságait és többek között azt is ki látásba helyezték, hogy a tripoliszi olasz állami iskolákban, melyekben zsidó gyerekek is tanulnak, bevezetik a héber nyelvet.

Az iskolágyeken kívül sok fontos tennivalója van a tripoliszi hatóságoknak közegészségügy terén is. A tripoliszi zsidók között — különösen a földalatt lakók körében — elképzelhetetlen arányokban pusztít a trachoma (szembetegség).

Megdöböntő látványt nyújt többek között El Hara zsidó negyedé-

ben az a sok zsidó világtalan, aki szemközt jön velünk a keskeny uccákon s akik valamennyien a trachoma áldozatai. A huszonötezer zsidó családból álló tripoliszi zsidóság ugyanis oly nyomoruságos anyagi viszonyok között él, hogy egész Tripoliszban egyetlen zsidó kórház sincs. Megjegyzésemél-tő még az a körülmény, is, hogy a tripoliszi zsidók kivétel nélkül rendkívül vallásosak és szigoruan ügyelnek a kasrüs szabályaira. Az ima'd ket szigoru pontossággal betartják. Láttam Tripolisz különböző városaiban olyan jelenetet, mikor kereskedők, akik nem tudtak elmenni a templomba minchára, az uccáról hívtak be járókelőket minchához az üzletbe.

Tripolisz jellegzetessége, hogy a Dsebel hegység arab törzsei között két zsidó falu a föld alá van építve, valószínűleg az őskori üldözések elől menekült zsidók tartózkodási helye. A föld alá épített

két faluban, Jehud Abbaszban és Tigrenaban, ahol nemrégiben még háromszáz zsidó ház állott, most már csak száz család lakik. Ezek az emberek a mezei munka idején abbahagyják iparukat és a földeken, nevezetesen a fügefául-tetvényeken dolgoznak, míg az asz-szonyok szőnyegeket és ruhaszöveteket szőnek az arab lakosságnak.

A két faluba bejutni igen nehéz, barlangszerű mélyedésbe vannak beékelve a hegvek alatt.

Csak a környékét alaposan ismerő ember gyakorlott szem képes meglátni a pálma és fügefák között, régi romok alatt meghúzódó nyilasokat, melyek a dsebeli zsidók földalatti lakásaikhoz vezetnek.

Néhány rozoga lépcsőfokon lehaladva kis faajtóhoz érünk, melyen keresztül egy sötét alagut vár a látogatóra. Az alagut egy négyszögletes udvarhelyiségbe torkollik, melyet a tetőzetten keresztül ér csak némi gyenge és fakó világosság. Itt van a dsebeli kézművesek nyomoruságos tanyája és még mélyebben a föld alatt húzódnak meg a tripoliszi zsidó földalattlakók házai. A lakássor előtt mély négyszögletes kut áll. Nemcsak a dsebeli földalattlakók élnek így. Ugyanez a kép tárul elénk más tripoliszi városokban is.

A nyomoruságos viszonyok dacára a zsidó típusok igen szépek. A vallási tradíciónak köszönhető, hogy a zsidó elem sokkal kulturáltabb szinten van az őt környező és kedvezőbb anyagi helyzetben élő törzseknel.

A zsidó dolgozik, az arab be-duin pedig lustalkodik vagy lop.

Hivatalos antiszemita propaganda Lengyelországban

— Lembergi tudósítónktól —

A mióta az egyetemes zsidóság kérdéseiről gondolkodnak, a probléma egyik főrésze mindig a lengyel zsidóság helyzete volt. Lengyelországban nagy zsidótömeg lakik, lehetetlen gazdasági helyzetben és állandó poititkai feszültségben, kiknek egy része kivándorlásra van kárhoztatva, de — nincs hová kivándorolni. Az önálló lengyel állam megalakulása után úgy latszott, hogy a helyzet enyhülni fog, mert a lengyel államnak szüksége lesz szorgalmas és intelligens polgárookra. A remény egyáltalán nem valósult meg, mert az egyoldalú agrár politika a városi lakosságra (tehát jórésben a zsidókra) rakja az adó zömének terhet, az állami koncessziókat pedig kiveszik a zsidók kezéből, amiből kifolyólag a zsidó klspolgárok százezrei mennek tönkre. A jelenlegi kormány, amely Pilsudszky marsall végrehajtó közege, hivatalbalépésénél igazságot ígért a zsidóságnak, de minden csak üres szó maradt. A lengyel zsidó képviselők pedig állandóan kénytelenek sérelmeiket hangoztatni. Az egész helyzet tükörképe a mostani parlamenti ülésznak, amelyben törvényt akartak hozni a régi cári uralom megszorító rendelkezéseinek megszüntetéséről, de a szövegeztést úgy akarták megcsinálni, hogy egész szépen lehetett volna a régi cári jogfosztásokat a zsidókra továbbra is érvényben tartani . . .

Hőfehérré csak Wesilla mos

A múlt héten a szejm költségvetési bizottságának tárgyalásánál az agrár-reformmal kapcsolatban Heller képviselő azt mondta: mi zsidók teljes jogu polgárai akarunk lenni a lengyel államnak és így követeljük jogunkat az agrárreformmal kapcsolatban. A kereskedelmi pozíciókból kizorítanak bennünket, adjanak tehát alkalmat a földmivelésben való elhelyezkedésre. Itt vannak például Polésia mocsaras területei. A zsidó társadalom hajlandó a mocsaras területek kiszáraitására pénzt és tőkét nyújtani,

ha a területen szegény zsidó embereket telepítenének le.

A zsidó képviselő beszéde után felszólt Staniewicz miniszter, aki az összes felszólaló képviselőknek válaszolt, de Heller felszólalását egyszerűen ignorálta. A következő ülések egyikén dr. Rosmarin zsidó képviselő furcsa dolgról rántotta le a leplet. A külügyminiszterium kiad egy információs lapot a külföldi sajtó számára, amelyben a következő tételek foglaltatnak: „a zsidók zöme kommunista, akik ellenségei a lengyel államnak“. A második kategóriába tartoznak a nacionalisták és cionisták, akik szintén nem lojális polgárok. A harmadik csoportba tartozik a maroknyi hü polgár. . . A zsidók gazdasági tekintetben — mondja a miniszterium — „élődsi elemet jelentenek“.

A képviselő ennek kapcsán felveti a kérdést: hogy van az, hogy a kultuszminiszter három millió lengyel állampolgárról így beszél? Nem engedik a zsidókat gazdaságilag elhelyezkedni és azután szemé-re hányják, hogy nem folytat produktív foglalkozást.

Amint ebből látjuk: „az egész világ egy város“. Magyarországon is volt propaganda-miniszterium, amelynek egyetlen célja volt: a zsidók megrágalmazása, az agrárreform nincs tekintettel arra, hogy Magyarországon vannak ezrével zsidók, akik a föld megműveléséből szeretnének megélni.

Kitűnő minőségű

Hutter

שר פז שזרפס שזפפן

kapható minden fűszer- és festékkeskedésben. — Gyártja a budapesti orth hitközség rabbinátusának felügyelete mellett: **Hutter József szappangyár és Olajipar r. t.** Budapest, VII., Erzsébet-körút 6. — Telefon. J. 461—92, 93, 94, 408—92.

Hamis rémhír a hunfalvi jesiváról

A berlini „Ita“ (Zsidó Távirati Ügynökség) december 18-án kelt prágai távirata arról számol be, hogy „a hunfalvi jesivát hygiénikus és építkezési okokból „hatóságilag bezárták“. Ez a beállítás örvendetésen nem fedti a valóságot. Ellenben igaz, hogy a jesiva-épület rozoga és a hatóság felszólította a jesiva vezetőségét az épület haladéktalan áépítésére. A távirat továbbá beszámol Horovitz főrabbi ismert fontos akciójáról, (modern jesiva-épület és internátus létesítése) melyet lapunkban — eddig el, sajnos, vajmi kevés eredménnyel — propagáltunk. Konstatálnunk kell, hogy a magyarországi „Bész Sémuel“ egyesület tagjai legnagyobb része még nem tett eléget kötelességének s nem járult hozzá a hunfalvi jesiva megmentéséhez.

Oetker's
RECEPTKÖNYV*

148. — szines képekkel illusztrált — receptet tartalmaz.

Kérje a fűszerkereskedésben!

Ára 30 fillér.

Megjelent a közkedvelt

Ceeno-Üreenó

magyar nyelven, finom papiron nyomatva. — Ára füve 10 pengő, díszvásonkötésben 12 pengő. Szétküldés az összeg előzetes beküldése után vagy utánvétellel: **Goldstein Józsu**a cég könyvnyomdája **Dunajska Streda**. (Dunaszerdahely, Szlovenszkó.)

— **Beteg családapa**, feleségevel és 6 ártatlan apró gyermekével küzd az eh-halállal, ehesen, lerongyolva néz elibő a téli nyomornak. Kéri az irgalmas hit-testvéreket pénz- és ruhabeli adományok küldésére. Címe: Weisz Mór, Eger, Dobó ucca 6.

◆ **Ágyterítők, függönyök**

Lőwy Arthur kézimunkaüzleteiben

Budapest, Király-ucca 15. és Lipót körut 25.

Teljes függönykészlet és felszerelés

◆ mely áll 1 fehér Stor-függönyből 150—250 cm., 1 szines művészfüggöny, 2 szárny, 1 drapéria, 1 tartósan rezelt függöny-tartó rud teljes felszereléssel

17 P

◆ Tartósan ondoláltassa haját, mert ez hónapokig eltart garancia mellett. Díjtalan bemutatást és felvilágosítást ad: **Kránitz Árpád** hölgyfodrász

◆ Tel-phon : 890—40. Budapest, IV., Párisi ucca 5. szám. (Főpóstával szemben)

Maniu diadala nyomán

— Erdélyi tudósítónktól —

Amióta Erdély Romániához tartozik, legelőször volt alkalma igazán tiszta választásokat átélni. Nem volt csendőrterror, szavazólista hamisítás, urnák ellopása. Minden rendben ment és a negatív eredmény a zsidóság szempontjából az: egyetlen Cuzistát sem választottak be, hirmondója sem jött be annak a csuf antiszemita irányzatnak, amelynek módszere a gyűlölet és a rombolás volt és eredménye az erdélyi hitvány Tóragyalázás. A magyar fajvédők e szövetségén kívül kibukott még Goga Oktávián is.

Az erdélyi zsidók egy nagy része Maniuval tartott 10 éves elzáró küzdelmeiben, amiért is kormányujítás után természetesen tartotta mindenki, hogy a zsidók a parlamentben kapni fognak képviselést. A választás eredményeképpen dr. Fischer József és dr. Fischer Tivadar Erdélyben, dr. Landau a Regátban kaptak mandátumot. A szenátusban helyet kap dr. Mayer Ebner. A szenátusnak hivatalból tagja dr. Niemirower bukaresti főrabbi. Mindezek kimondott zsidó programmal léptek föl. A parlamentnek lesz ezenkívül még 3 tagja a román asszimiláns zsidóság köréből, akik a kormánypárti listán szerepelnek. A magyar párt képviselői között helyet foglal Hegedűs nagyváradi szerkesztő, aki szintén zsidó.

Dr. Fischer Tivadar a zsidó képviselők feladatairól nyilatkozott egy újságíróknak s többek között ezt mondta:

— Mindenek előtt a zsidókat ért állampolgársági sérelmek orvoslását fogjuk szorgalmazni a belügyminisztériumnál.

— Az új költségvetés összeállításánál már most igyekezni fogunk elérni, hogy addig is, amíg a kisebb-égek kulturális, politikai és gazdasági élete organikus törvénnyel nyer szabályozást, az állam megjelölt mértékben támogassa a hitközségek és más zssi-

dó testületek által fenntartott iskolákat. Módot kell találnunk arra is, hogy a zsidó iskolákra vonatkozólag az oktatási nyelv tekintetében bizonyos alapelveket állítsanak fel, amelyeknél a vezéreszme az kell legyen, hogy az oktatási nyelv meghatározásában az iskolafenntartók semmiféle rendelkezések által nem korlátozhatók.

— Vizsgálat tárgyává fogjuk tenni, hogy a zsidó hitközségek belső szervezetére vonatkozó törvényes intézkedések nem szorulnak-e bizonyos módosításokra, amelyek által megfeleljenek a zsidóság általános érdekeinek. Minden körülmények között követelni fogjuk, hogy a Lapedatu-féle hitközségi szervezeti modellszabályzatot, amelyet a »liberális« kormány alig néhány héttel bukása előtt készített el, helyezték hatályon kívül, mert azt az erdélyi zsidóság meghallgatása nélkül alkották meg. Követeljük

fogjuk különösen az agrárreformmal kapcsolatosan a zsidóságot ért igazságtalanságok jóvátételét.

E nyilatkozatból a magyar orthodoxiát a hitközségi szervezetről szóló »liberális« rendelet megváltoztatása érdekli. Ez a tervezet tudvalevőleg lehetetlenné teszi Erdélyen kívül orthodox hitközségek alakítását. A tervezetből valószínűleg nem lesz semmi, mert ezt a kényszerszervezetet az előbbi kormányzat zsidó exponense, dr. Fildermann, az »Uniuca« elnöke, a mult ciklus egy képviselője hajtotta keresztül. Nem szükséges felemlíteni azt sem, hogy milyen fontos vívmány lenne, ha az iskolafenntartónak joga volna a tannyelvet meghatározni. Mert akkor nem fordulhatna elő, ami az utolsó évtizedben mindennapi dolog, hogy egyik napról a másikra becsuktak zsidó iskolákat a tannyelv miatt.

Mi zsidók, Romániában a jövőtől igazságunk legalább részbeni győzelmét reméljük.

Mindenütt más miatt haragszanak a zsidókra

Mig nálunk minden megmozdulásnál a földbirtokreform terén azt keresik, hogy az új intézkedés hol és miképpen akarja a zsidó számára lehetetlenné tenni a földbirtokszerezést, addig olyan vélemény is van — Jugoszláviában, amely vélemény értelmében a zsidó nagy bünt követ el, mert nem szerez ingatlant. Egy erdélyi zsidó lap tudósítója a Balkánon tanulmányuton van és Belgrádból következőket írja abból a körből, ahol szerb és zsidó újságírók ültek egymás mellett:

— Egy zsidó újságíró elmondja, hogy minden politikai liberális ellenére a zsidóság nagy tömege mégis legtöbbet szenved ma is Szerbiában, a gazdasági krízis nyomása alatt.

— Barátom, ez onnan van —

indokolja a szerb kolléga, — hogy a zsidók békében nem törekedtek ingatlant szerezni Szerbiában. Itt létüket, ugyilátszik csak átmenetinek tekintették. Nem mentek le a falvakba gazdálkodni és a városokban nem vettek házat meg telket. Most ez megbosszulta magát. Én azt vallom, aki valahol letelepedik, az igyekezzen mindenképp előt valami fekvőséget szerezni. Mi a zsidókhoz mindig őszinték és jók voltunk, igaz barátok. Nekik tehát a lojalitást azzal kellett volna bebiztosítani, hogy ingatlant vesznek, de nem tették. Tudom, mindössze tíz százaléka a zsidóknak, rendelkezik a régi Szerbiában ingatlan fölött. A többi kisiparos és kereskedő, akiknek most a szerb kereskedővel és mesteremberrel szemben azért rosszabb a helyzetük, mert ezek legtöbbször az üz-

letén kívül van kertje, háza, földje és háziállata.

Szóval e beszélgetésből is kiderül, milyen igaza van a talmud bölcseinek, amikor azt hirdeti: »kolódom seán laj karka énej ódom«

— az ember, akinek nincs ingatlana, nem ember«. A baj csak az, hogy ha zsidók nagyon szeretnének »emberek lenni« s ingatlanok szerzésére törekcsenek, akkor — megint ez a baj.

település, melynek 130 munkását cionizmussal »vádolták«. Perbe-fogták őket, 35 elmenekült Palesztinába, 35 Szibériába került száműzetésbe és 60 csak úgy menekülhetett meg a bebörtönzéstől, hogy bűnbánó vallomást tett a kommunizmus mellett. E letelepülésben gyönyörű mintagazdaságot létesítettek a farmerek, de templom — nincs. A farmok egy részében még tartanak minjon-t. Elvéve sajchet is akadt. Ami vallásosság van, azt az öregek gyakorolják, de a fiatalok teljesen rabjaivá és áldozatai lettek a Sátán propagandájának.

A német tudós ezután a hivatalos vezéreknél érdeklődött a helyzet iránt. Ezek hazug két-színűséggel egyszerűen kijelentették, hogy vélemény szabadság uralkodik vallásilag és tekintettel arra, hogy egyház és állam el vannak választva egymástól, a vallás magánügy, mindenki azt teheti, amit akar, mindenki mehet templomba s magánuton taníttathatja a gyermekeit vallás tanra. — Ez az állítás vagy tudatos hazugság, vagy pedig lehet, hogy a nemzsidó kommunista vezetők toleránsabbak, mint a zsidó szekció vérebjei, akik fanatikus gyűlölettel szeretnének kiirtani minden vallási momentumot. Hogy az utóbbi feltevésben van valami igazság, mutatja egy különös tény, amelynek jelentősége a zsidó vallás lehetlenné tétele mellett nagyon kirívó: a keresztény templomok vasárnaponként telve vannak — valószínűleg azért, mert a keresztény kommunisták nem olyan galádok, mint a zsidó szekció cenkjei.

3 millió zsidó lélek veszélyben

Nem lehet meghatóság és szomorúság nélkül olvasni azt a leírást, amely e héten jelent meg dr. Ismar Freund, a berlini zsidó közélet egyik tekintélyes tollából az oroszországi zsidóság vallási életéről. Dr. Freund hivatalos megbízásból tette meg az utat, referátuma így egész objektív és — sajnos — magán viseli az igazság bélyegzőjét. A referátum szól az oroszországi zsidók vallási helyzetéről, amelyet nyomasztónak mond.

A fővárosban — írja — meglátogatta szombat a nagy templomot, 40 ember volt jelen, legnagyobb részét öregek és foglalkozás nélküli ballónim. Gyermekeket nem látott, mert ezeknek 18 éves korig tilos a templomba menni. A kántor végezte az i-tentiszteletet egyedül, mert a hitközségnek nem telik kórusra. Moszkva temploma 15000 ember részére épült, szombaton egy pár lézengelt a templomban; itt még kántor sincs alkalmazva. Odesszában a legnagyobb templom most klub, Minszenben mozi — mert így határozta

el a kommunista párt zsidó szekciója, amely elvül tüzte ki magát a zsidó tömegeket az i-tentagadásra és vallástalanságra nevelni, erőszakos eszközökkel. A zsidó kolóniákon sem különb a helyzet. A Cherson-körzetben például már 125 év óta laknak zsidó farmerek szoroson egymás mellett, kisebb zsidó falvakat alkotván. E területen 4000 zsidó lélek lakik, van zsidó kórház, zsidó rendőrség, zsidó falusi tanács, három templom, de péntek este az egyikben 11 ember, a másikban szombat reggel 20 öreg jelent meg. A mezei munka szünetel, de az iskolák nyitva vannak — szombaton.

Ez az eredménye a kommunista propagandának, mely a fiatalságot kommunistának, vallásellenesnek és i-tentelennek neveli. A szovjet közegei mindent ami valami módon összefügg a zsidóság vallásával, könyörtelenül üldöznek. Érdekes, hogy agudisták és cionisták is »ellenforradalmároknak« lesznek minősítve, csak azért, hogy lehessen eljárni ellenük. Krim félsziget mellett volt egy le-

Hóféhére csak Wesilla mos

Csak Goldberger-festőt kérünk!

GOLDBERGER SÁM.F. és FIAI RT

összes gyártmányait, úgymint:

kékfestő, karton, rench, crepp, battist, kanavász, angin, cloth, serge, fehéráru,

barchet, flanel, műselymekelmét, fejkendőket és mindenfajta maradékot viszonteladók a legelőnyösebben vásárolhatnak

REINER KÁROLY textiláru bizományi raktárában

Budapest, VII., Péterffy Sándor-utca 44. (Garay-tér sarok)

Telefon: J. 392-12.

Amerikai történet

Írta: GOLDSTEIN J. B.

Akkoriban még a »Hétfő és Csütörtök« című lap főszerkesztője voltam Amerikában — kezdte elbeszélését Hercele. Azért nevezték így a lapot, mert hetenként csak kétszer jelent meg, hétfőn és csütörtökön, amikor »Lang-vehü rá chüm«-ot mondanak.

Egy napon bekopog hozzám egy férfi, szétkarmolt arccal és kérdagadt szemmel s kérdezi:

— Ön-e az a szerkesztő, aki tanácsokat osztogat szerencsétlen embereknek?

— Én vagyok, hát persze, hogy én vagyok s nem más, — felelém. Akkoriban már nagyon elkeseredett voltam, több hónap óta nem kaptam fizetést s bizony a gyomrom igen rebellis volt...

Mire a férfi összerendezte, körülnézett mint egy tolvaj, megnézte be van-e zárva az ajtó, azután reszkető ajakkal közelebb lépett hozzám s majdnem sirva kérdezte:

— Lehet-e önnel »üzleti« ügyben beszélni?

— Hallva az »üzlet« szót, helyet mutattam neki s közelebb ültem hozzá.

A fiatalember nem mert helyet foglalni s menekülésre készen beszélni kezdett:

— Tanácsot akarnék Öntől. Fizetek Önnek bármennyit, ha kitanít rá, hogyan szoktassam le feleségemet arról, hogy minden kicsiségért rámtámadjon.

Természetesen nagyon megsajnáltam a szerencsétlen flótást, különösen, midőn megtudtam, hogy meglehetősen jómódu s néhány ezer dollárja van a bankban.

— A feleségem (Freidele) azt szeretné, hogy neki adjam a pénzt — folytatja. — Háromszáz dollárt akar egy új kabátra, holott a régi még teljesen kifogástalan. De ha

még szép szóval kérné! De ő követel s jaj nekem, ha egy szót merek szólni! Rögtön a fejemhez repül egy tányér, vagy egy fazék, már aszerint, ami keze ügyébe kerül. És ha még agyag fazék volna, nem lenne baj. Azonban a bolondos Amerikában vasfazékokat használnak...

— A multkoriban olvastam az Ön lapjában, hogy minden embernek módjában van kiképezni energiáját s megerősíteni akarátát, hát eljöttem Önhöz. Legyen segítségemre ebben s szívesen fizetek Önnek kétszáz dollárt.

Átvéve a kétszáz dollárt megkönnyebbülten fellélegzettem. Be-tanítottam néhány energikus hang-lejtésre, mint pl. »Freidele, tálalj gyorsan!« »Freidele, ne zaklass a kabáttal, mert úgy sem adok rá pénzt!« Ezenkívül megmutattam neki, milyen pózban álljon, hogyan beszéljen, hogy hangjának energikus rezgése legyen. Néhány nap elmúltával, mikor már minden jól ment, azt mondtam neki, hogy

14 NAPOS OLCSÓ TÜZELŐANYAG VÁSÁR!

I-A POROSZ SZENET, KOKSZOT ÉS TÜZIFÁT PLOMBÁZOTT ZSÁKOKBAN MÉG AZNAP HÁZHOZ SZÁLLITOK

díjmentesen
STEINMETZ MANÓ

Megrendelő helyek:

FŐÜZLET: **KIRÁLY-U. 1. | UDVARBAN: |**

VÁROSI IRODA: **KIRÁLY-U. 42. | FÉLEM. 1. |**

FIOK ÜZLET: **KLAUZÁL-U. 20.**

NAGYMEZŐ-ÚCCAI • KIS CSARNOK:

NAGYMEZŐ • ÚCCA 21.

LOVITS JENŐ fűszerkereskedő **Rombach-u. 2/c.**

PAPPER DEZSO fűszerkereskedő **Dob-utca 19. sz.**

Az árak dec. 10-25-ig érvényesek

ÁRAK:

I-a porosz szén 100 kg **7.—**

I-a „ Kokszt Hindenburg **8.—**

Száraz aprított tűzifa 100 kg. **5.20**

Puhafa (alágyujtáshoz) **P 1.20**
kötégenkénti

Házhoz szállítva, lakásba v. pincébe lehordással együtt.

Tessék telefonon **J. 464-81** hívni

most már főpróbát tarthat otthon a felesége előtt, másnap pedig újabb leckét tartunk. De másnap nem jött el, sőt harmadnap se jött. Nos, hála I-tennek — gondoltam magamban, — legalább megszabdultam tőle s mindenféle terveket kezdtem szőni a kétszáz dollár felhasználására. De még jóformán ki sem számítottam, hány hitelező fog átkozni, ha meglógok ezen a pénzen, midőn nyílt az ajtó s betoppant a tanítványom. Az arcára nézve az ember azt hitte, hogy vagy egy autó kerékei alól került ki, vagy pedig leesett a tizedik emeletről. Egészen megijedtem.

— Mi történt Önnel, óh I-tenem? A fiatalember egy széket vett, fájdalmas szisszenésekkel, nagyon óvatosan leült s siránkozó hangon elmesélte, hogy a felesége majdnem agyonütötte, midőn odahaza főpróbát akart csinálni az akarát s energia fokozásáról. Minthogy pedig a tanácsom nem ért semmit, sőt az eredmény még sokkal súlyosabb volt, nemcsak a kétszáz dollárt adjam vissza, hanem fájdalomdíjat is fizessek neki.

Hallva ezt a történetet, hideg lorzongás futott végig rajtam. Ilyet! Adjam vissza neki a kétszáz dollárt s még fizessek neki fájdalomdíjat is? Megpróbáltam beszélni neki, hogy rosszul játszott a szerepét, de ő félbeszakított s kijelentette, hogy ő pontról-pontra úgy cselekedett, amint én tanítottam, csak hogy az én módszerem nem ér semmit.

— Ezer dollárba fogadok, hogy nem cselekedett úgy, amint kellett — kiáltotiam, — így akarván hatni rá...

De ő nem ijedt meg s kis gondolkodás után így szólt:

— Tartom a fogadást! Ugy fogom intézni, hogy Ön egyedül is jelen legyen. Meg fogom neki mondani, hogy vendéget hozok és így egyedül is látni és hallani fogja mi fog történni. Ezer dollárért érdemes még egyszer a feleségem kezei közé esni... De különben Ön is ott lesz és ki fog menteni a kezei közül...

Eleinte megijedtem. Beleestem a

magamástá verembe. De azután eszembe jutott, hogyha nyerek, úgy 1000 dollár üti a zsebemet, ha pedig veszítek, nos, mutassa meg, miképen tud belőlem ezer dollárt ki-presélni...

Két napig még gyakorlatoztunk, harmadnap pedig beállítottunk Freidelehez. Midőn megláttam az asszonyt, elcsodálkoztam: hogyan lehetséges az, hogy nem tudott férjéből kicsikarni pár száz dollárt. Nálam bizony hamarabb ért volna célt, mert én a viláért sem mertem volna kikezdeni ezzel a szélesvállu, atétatermetű amazonnal. Freidele azonban nagyon barátságosan fogadott bennünket, kitünő vacsorát tállt számunkra és az egész idő alatt igen kedves és figyelmes volt hozzánk.

Vacsora után bementünk a szalomba, az iju férj itt erőt vett magán, pózba állt és olyan hangon, mint amilyenre kioktattam, megszólalt:

— Freidele, add ide a papucsaimat! — Kiejtve e szavakat elsápadt és szinte halotthalványan várta, hogy Freidele a fejébe röpitse a keze ügyébe akadó tárgyat... De legnagyobb csodálkozására az asszony kedves, dallamos hangon így szólt:

— Várj egy pillanatig fiacskám, azonnal hozom.

De emberem még jobban elcsodálkozott, midőn felesége még rá is segítette a papucsokat a lábára.

A fiatalember úgy nézett rám, mintha azt akarta volna mondani,

hogy felesége megbolondult, vagy pedig kicserezték. Azután bátorságot vett magának és főképpen, hogy el ne veszítse az ezer dollárt, újból ráparancsolt a feleségére:

— Freidele, vedd a kabátod, szaladj le s hozz nekem egy újságot!

Freidele előbb dühösen nézett rá, majd — mintha valami eszébe jutott volna — vette a kabátját és így szólt:

— Jól van drágám. Azonnal lemegyek.

Midőn az asszony kiment, a fiatalember előbb némán rámnézett majd így szólt:

— Nem vagyok ugyan milliomos, de sportember vagyok és tartom a fogadást. Ime egy csekk ezer dollárra. Nekem megéri az a tudat, hogy az asszony most rettegni fog tőlem.

Beváltva a csekket a következő levelet intéztem Freidelehez:

»Asszonyom! Egyidejűleg küldök Önnék 300 c... telefonice megbeszeltük. De nagyon kérlek, legalább szombatig legyen jó és kedves a férjéhez, mert szombat előtt nem hagyhatom el a várost...«

Fenákel Jónás

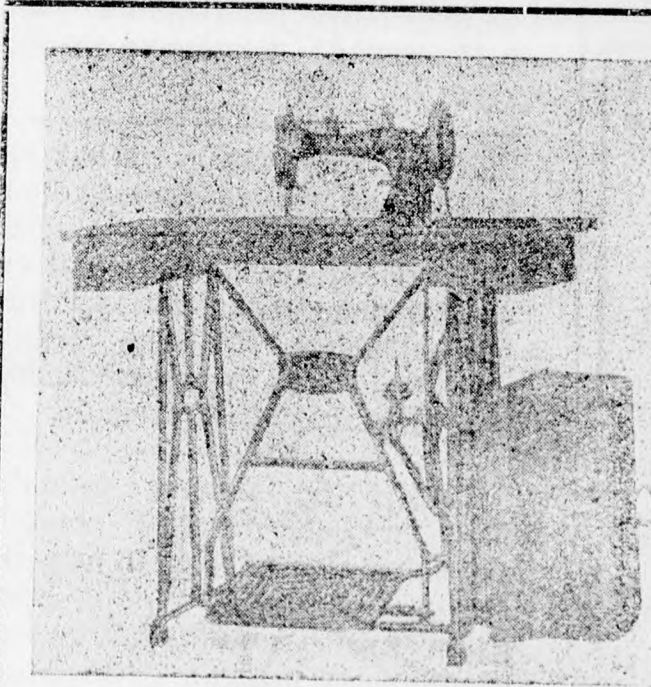
zsir és baromfi kereskedése az orth. rabbiság felügyelete alatt.
Bpest, VII., Kazinczy u. 52-54.
Naponta friss áru, Házhoz szállítás.
Telefonhívó J. 334-76

Varrógépek, kerékpárok

ipari és speciális
varrógépek

legjobb külföldi márkák
kedvező fizetési feltételek
mellett, legolcsóbban
kaphatók:

Herzfeld Hermannál
VII. Wesselényi-u. 10

Pályázatok

Minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér. Pályázatok felvételnek: Budapest, Sip ucca 10. — Hirdetések díja előre fizetendő. —

A budapesti aut. orth. izr. hitközségnél egy **נחם שׂוּיב** állás betöltendő. Az állásra csakis 3 elismert orth. rabbi által képesített, nagyobb gyakorlattal bíró egyén pályázhat, aki egyszerismind kitűnő **נעל תפלה ובעל קריא** és igazolja, hogy mindeddig kizárólag orthodox hitközségben működött. Pályázati kérvények hiteles okmánymásolatokkal felszerelendők és az életkor pontos megjelölése mellett 1929. évi január hó 31-ig a titkári hivatalhoz (VII, Dob ucca 35.) nyújtandók be. Utiköltség megítélésére csakis a meghívott tarthat igényt.

Budapest, 5689. Tévész havában.

A budapesti aut. orth. izr. hitközség előljárósága

A borsód-harsányi orth. hitközség két melék-községgel **ב"ש"ת** keres, csakis kis családdal. Ajánlkozó 3 orth. rabbitól képesítéssel bírjon. Havi fizetés 90 pengő, 6 ürméter. Gyermekek tanítását vállalhatja. Kötséget csak a megválasztottnak térítünk meg.

Márkus Herman gondnok.

Pályázati hirdetmény.

A Pesti Chevra Kadisa az általa fenntartott Szeretkórház II. sebészeti osztály főorvosi állásra pályázatot hirdet. Pályázók felhívtnak, hogy kérvényüket és okmányaikat születési bizonyítvány, orvosi, doktori és műtősebészeti oklevél, eddigi működésüket igazoló okmányok, a Pesti Chevra Kadisa előljáróságához, VI., Laudon-ucca 3. 1928. évi december 30-ig adják be.

! Debrecen !

Az ORTH. KÓSER
Goldstein-vendéglő
Piac-u. 19.,

vállal lakodalmi szervirozást, a
BIKA-szállodában is.

Iskolakönyvek

az ország összes iskolái részére
kaphatók

Müllernél, Laudon-u. 2. sz.
Talézsím, máchzojrim, szefórim.

Apró hirdetések

Hirdetési díjazás: minden szó egyszeri beiktatása 13, vastagon szedett betűkből 26 fillér. Apróhirdetések felvétele: VII., Sip ucca 10. — Jelíges levelek kettős borítékban válaszbélyeggel ugyanoda intézendők. — Apróhirdetések csak a díj előzetes lefizetése mellett közölhetők.

HUSZ ESZTENDŐ óta közveit házasságot Nagy Jenő Rákóczi ut 57/b — Telefon (cégnévküli levelezés).

INTELLIGENS érettségizett, jó megjelenésű 29 éves fiam részére modern, vallásos földbirtokos családból fiatal, zeneértő intelligens urilányt 25—30.000 pengő hozománnyal feleségül keresek. Fényképes ajánlatokat kizárólag teljes címmel és névvel „Elsőrangú vallásos család” jelgére a kiadó továbbít.

SZÉP, csinos, középtermetű 20 éves művelt, egyben házas leányomnak egymilliárd hozománnyal szigoruan szombattartó, jócsaládbeli intelligens, hasonló vagyonnal rendelkező gyáros vagy kereskedő férjet keresek. Budapestiek előnyben. Komoly ajánlatokat „30 éven aluli” jelgére a kiadó továbbít.

ELŐKELŐ orth. családokhoz bejáratos sadchenok adják le címüket „Uricsalád” jelgére a kiadóba.

HUGOM részére, ki 20 éves, nagyon szép, fess, művelt leány, kellő ismeretség hiányában ezton keresek megfelelő parthiet. Hozomány 10.000 pengő és gyönyörű kelengye. Csakis jó családból való, megfelelő pozícióval bíró, vallásos, intelligens fiatal emberek reflektáljanak. Komoly, lehetőleg fényképes ajánlatot „Előkelő család” jelgére a kiadóba kérek.

AZONNALI belépésre keresünk egy megbízható, mérlegképes, gyors és gépirással bíró, munkaszerető könyvelőnt, esetleg könyvelőt, cirka 200 pengő havi fizetéssel. Írásbeli ajánlatok *Fonféder Testvérek*, textil-árak nagykereskedők-höz, Békéscsaba, intézendők.

INTELLIGENS, jómódu orthodox fiatalember ismeret-égét keresem, aki velem 1929. tavaszán nagyobb körutazásra jönne Európa országaiba. Esetleg autón. Váiaszt vizsgázott autóvezetőktől „Társasutas” jelgére kérek.

CSINOS és jómegjelenésű leányomat, ki üzletileg is rendkívül ügyes, férjhez adnám. Üzletembe társul veszem. Csakis tanult *bentajre* fiatalemberre és csak *előkelő családra*, ha vagyontalan is, reflektálok. Ajánlatokat „Korrekt” jelgére kérek e lap kiadóhivatalába. (32 fill. portó.)

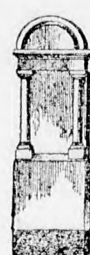
HÉBER tanítást vállalok. Tanítok gemóret, chümis-rasit és héber olvasást. Cim: Más Abraham, Budapest, Kisdiófa-u. 7.

KERESEK üzletembe perfekt férfi- és női szabászatban jártas jó megjelenésű embert, ki eladáshoz is ért és egyedül is tud jó döntést elkészíteni. Ajánlatokat „Nyugodt megélhetés” jelgére a kiadóhivatalba kérek.

SZOMBATI zárásra bevezetett, kimutatható jóforgalmu fűszer-csemege üzlet, környéken konkurenciamentes, elköltözés miatt átadó. Cim a kiadóban.

KÖNYV, füzet, folyóirat, héber, magyar vagy német szövegű lakodalmi meghívó és bármiféle nyomtatvány a legkifogástalabul készül **Schwartz Lipót könyvnyomdájában Kunstentmikiós**. Kérjen árajánlatot.

TERMÉNYSZAKMÁBAN teljes jártassággal bíró, azonkívül kistejgyűjtői tanfolyamot végzett fiatalember azonnali alkalmazást keres, esetleg nevelői állást is. — Cim „Szorgalmas” jelgére a kiadóba.

SÍRKÖVEK minden kivitelben legolcsóbb gyári áron **Schreiber Jakob** villanyerőre berendezett sírközüzemében **Debrecen**, Hunyadi-utca 14.

Remény

zsido ifjusági folyóirat.
Zsidó ifjusági regények, elbeszélések,
darabok, szavalóversek, rejtvény, sakk,
sport, cserkészlet stb.

Szerkeszti: **Dr. Molnár Ernő**.

Félévre 4 pengő.

Budapest, IV., Magyar-ucca 3. szám

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos
GROSZBERG JENŐ.

Hoffmann és Társa könyvnyomda.
Budapest, VI., Proféta ucca 7